

Sygn. akt *I ACa 705/18*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 czerwca 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Maciej Rozpędowski

Sędziowie: SSA Małgorzata Mazurkiewicz-Talaga /spr./

SSA Mariola Głowacka

Protokolant: st. sekr. sąd. Agnieszka Paulus

po rozpoznaniu w dniu 5 czerwca 2019 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. H. (1)**

przeciwko **K. M. (1), Skarbowi Państwa - (...)**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 29 września 2017 r. sygn. akt I C 840/16

1. oddala apelację;
2. nie obciąża powoda kosztami postępowania apelacyjnego.

Mariola Głowacka Maciej Rozpędowski Małgorzata Mazurkiewicz-Talaga

sygn. akt I A Ca 705/18

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 2 stycznia 2015 r., sprecyzowanym pismami z dnia 26 czerwca 2015 r., z dnia 23 lipca 2017 r. oraz z dnia 13 września 2017 r., powód M. H. (1) domagał się od pozwanych Skarbu Państwa reprezentowanego przez (...) oraz K. M. (1) zasądzenia kwoty 235.253,50 zł tytułem odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 16 stycznia 2015 r. do dnia zapłaty oraz kwoty 200.000 zł tytułem zadośćuczynienia.

W uzasadnieniu powód wskazał, że domaga się zasądzenia na jego rzecz wskazanych kwot z tytułu odszkodowania i zadośćuczynienia w związku z zwrotem utraconej kwoty w podziale majątku, co miało w jego przekonaniu nastąpić w wyniku niezgodnych z prawem działań orzekającego w sprawie o sygn. akt I Ns 35/08 sędziego Sądu Rejonowego w Chodzieży - K. M. (1), a także Sądu Okręgowego w Poznaniu, który w postępowaniach o sygn. akt II Ca 811/11 oraz Cz 211/11 utrzymał w mocy zaskarżone rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego w Chodzieży. Powód podniósł, że w jego ocenie

działanie sędziego orzekającego w sprawie o sygn. akt I Ns 35/08 przyczyniło się do silnego stresu jakiego doznała zarówno matka powoda jak i on sam.

W odpowiedzi na pozew z dnia 12 lipca 2017 r. pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez (...) wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa-Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazał, że powód bezpodstawnie domaga się zrekompensowania szkody, jakiej miał doznać przez wydanie prawomocnego orzeczenia. Powód nie wykazał bowiem przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa wskazanych w art. 417¹ § 2 k.c., ponieważ pomimo prób wzruszenia prawomocnych orzeczeń, nie stwierdzono we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem. Oznacza to, że powód nie uzyskał wymaganego przez wskazany przepis prejurykatu, który stanowiłby o możliwości naprawienia szkody w niniejszym postępowaniu. W ocenie pozwanego niezależnie od tego powód nie wykazał także bezprawności działań pozwanego oraz faktu wystąpienia szkody, czy też jej rozmiarów. W ocenie pozwanego powód nie wykazał także przesłanek z art. 417² k.c. W treści pozwu brak jest bowiem jakichkolwiek informacji o wystąpieniu szkody u powoda na skutek działań pozwanego Skarbu Państwa

W odpowiedzi na pozew z dnia 17 lipca 2017 r. pozwany K. M. (1) wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazał, że jako Sędzia Sądu (...) prowadził sprawę o sygn. akt I Ns 35/08 o podział majątku wspólnego z wniosku M. H. (1) przy uczestnictwie M. H. (2). Podniósł, że w oparciu o art. 417¹ § 2 k.c. powód nie uzyskał wymaganego przez wskazany przepis prejurykatu, który stanowiłby o możliwości naprawienia szkody, zaś Sąd orzekający w niniejszej sprawie nie jest władny do dokonywania ustaleń w zakresie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia w przedmiocie podziału majątku wspólnego. Nadmieniał, że jeżeli rozpatrywać by odpowiedzialności pozwanego względem powoda w oparciu o art. 415 k.c., koniecznymi przesłankami odpowiedzialności deliktowej sędziego w zakresie szkody majątkowej jest bezprawność działania (zaniechania) oraz wina. Natomiast przy wydaniu orzeczenia w sprawie o sygn. akt I Ns 35/08 nie doszło do bezprawności działania, gdyż orzeczenie to zostało poddane weryfikacji w toku procedury odwoławczej, a w postanowieniu wydanym w sprawie o sygn. akt II Ca 811/11 Sąd Okręgowy w Poznaniu zmienił wyżej wskazane orzeczenie w nieznaczącej części. Nadto Sąd Okręgowy nie dopatrzył się także w procedowaniu w sprawie o sygn. akt I Ns 35/08 rażących naruszeń przepisów prawa, na które powołuje się powód.

Wyrokiem z dnia 29 września 2017r. Sąd Okręgowy w Poznaniu oddalił powództwo w całości, postanowił nie obciążać powoda kosztami procesu, uiszczonymi kosztami sądowymi obciążył powoda oraz w pozostałym zakresie kosztami sądowymi obciążył Skarb Państwa.

Jako podstawy rozstrzygnięcia Sąd I instancji powołał następujące ustalenia.

W sprawie z wniosku M. H. (1) przy uczestnictwie M. H. (2) o podział majątku wspólnego, postanowieniem z dnia 13 maja 2011 r. Sąd Rejonowy w Chodzieży, Wydział I Cywilny, którego przewodniczącym składu był Sędzia Sądu (...)sygn. akt I Ns 35/08 w pkt I ustalił skład majątku wspólnego M. H. (1) i M. H. (2), w pkt II oddalił wniosek M. H. (1) o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym, w pkt III dokonał podziału majątku wspólnego wnioskodawcy i uczestniczki postępowania, w pkt IV zasądził od uczestniczki postępowania na rzecz wnioskodawcy kwotę 32.675,75 zł tytułem wyrównania udziałów w majątku wspólnym, w pkt V nakazał uczestniczkę, aby w terminie jednego miesiąca od uprawomocnienia się postanowienia wydała wnioskodawcy jeden zestaw sztućców ze stali nierdzewnej, jeden serwis obiadowo-kawowy i ruchomości wymienione w pkt I postanowienia, oddalił wniosek wnioskodawcy o zasądzenie od uczestniczki postępowania na jego rzecz zwrotu pobranych pożytków, w pkt VI wyłączył do oddzielnego rozpoznania w trybie procesowym roszczenia wnioskodawcy o wydanie ruchomości, stanowiących jego majątek odrębny, w pkt VII wydatkami tymczasowo poniesionymi ze środków Skarbu Państwa obciążył strony po połowie i z tego tytułu

nakazał ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Rejonowego w Chodzieży od wnioskodawcy kwotę 5.397,24 zł, a od uczestniczki postępowania kwotę 5.398,23 zł.

Postanowieniem z dnia 7 lutego 2012 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu, II Wydział Odwoławczy w sprawie o sygn. akt II Ca 811/11, II Cz 211/12 na skutek zażalenia i apelacji wnioskodawcy na postanowienie Sądu Rejonowego w Chodzieży z dnia 13 maja 2011 r. sygn. akt I Ncs 35/08, w pkt 1 zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób że: w jego pkt I. ppkt 1), wskazaną w nim sumę wartości nakładów z majątku wspólnego i wierzytelności o zwrot nakładów dokonanych z tego majątku określił na łączną kwotę 144.025,08 zł, w jego pkt I. ppkt 2), wskazaną w nim kwotę oszczędności pieniężnych ustalił na 50.000 zł, uchylił ppkt 5) pkt I, w jego pkt III lit. a) tired pierwsze, kwotę oszczędności pieniężnych wnioskodawcy określił na 50.000 zł, w jego punkcie III lit a) tired drugie, usunął opis nieruchomości w postaci ciągnika C 360 jako składnika majątku przyznanego wnioskodawcy i dotyczące go odniesienie do pkt I. ppkt 5), w jego pkt IV przez nadanie mu treści zasądził od uczestniczki postępowania na rzecz wnioskodawcy kwotę 42.785,04 zł tytułem wyrównania udziałów w majątku wspólnym, rozkładając ją na trzy raty. W pozostałym zakresie Sąd oddalił apelację wnioskodawcy oraz zażalenie na rozstrzygnięcie w przedmiocie zmiany trybu postępowania zawarte w pkt VI zaskarżonego postanowienia, kosztami postępowania apelacyjnego obciążając wnioskodawcę i uczestniczkę w zakresie przez nich poniesionym.

Pismem z dnia 18 grudnia 2013 r. adresowanym do Prokuratora Generalnego powód złożył wniosek o wniesienie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem orzeczeń wydanych w sprawach o sygn. akt I Ns 35/08 i o sygn. akt II Ca 811/11, II Cz 211/12.

Pismem z dnia 26 września 2012 r. adresowanym do Rzecznika Praw Obywatelskich powód zwrócił się o wniesienie skargi kasacyjnej orzeczenia wydanego w sprawie o sygn. akt II Ca 811/11.

Sąd I Instancji oddalił wnioski dowodowe powoda w postaci:

- włączenia do akt sprawy następujących akt: Rzecznika Praw Obywatelskich dotyczących sprawy z wniosku powoda o wniesienie kasacji do Sądu Najwyższego, Prokuratora Generalnego dotyczących sprawy z wniosku powoda o uznanie niezgodności z prawem orzeczenia, Sądu Rejonowego w Wągrowcu VI Zamiejscowy Wydział Cywilny z siedzibą w C. o sygn. akt VI C 651/14, Sądu Rejonowego w Chodzieży o sygn. akt I C 220/13, Sądu Rejonowego w Złotowie o sygn. akt I C 566/15, Sądu Okręgowego, Wydział Zamiejscowy w P. o sygn. akt XIV C 758/1, Sądu Rejonowego w Chodzieży o sygn. akt II K 650/09, Sądu Rejonowego w Wągrowcu o sygn. akt II Kp. 291/13, Sądu Rejonowego w Trzciance o sygn. akt I C 144/14, Prokuratury Rejonowej w Lesznie o sygn. 2 Ds. 35/13, Prokuratury Rejonowej w Lesznie 2 Ds. /9/14, Prokuratury Rejonowej w Trzciance sygn. Ds. 1065/13 oraz akt o sygn.: III RC 147/12, VIII RC 103/13, VIII RC 294/13, VIII RC 6/15,

-wystąpienia Sądu do (...)z żądaniem wskazania, w jakim okresie w roku 2011 i później SSO (...) pełnił służbę w Sądzie (...)

-wezwania do udziału w sprawie Prokuratora (...)

-powołania biegłego sadowego,

-kserokopii pozwu z dnia 25 maja 2012 r. o podwyższenie alimentów M. H. (3), wyroku z dnia 9 grudnia 2014 r. Sądu Rejonowego w Wałczu sygn. akt I C 878/13, wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 2 czerwca 2015 r. sygn. akt VII Ca 128/15, VII Cz 140/15.

W ocenie Sądu Okręgowego powyższe wnioski dowodowe powoda były bezprzedmiotowe dla rozstrzygnięcia sprawy, a ich rozpatrzenie spowodowałoby nieuzasadnione przedłużenie postępowania.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy wskazał, że powództwo w stosunku do pozwanego Skarbu Państwa reprezentowanego przez (...) nie zasługiwało na uwzględnienie.

W myśl art. 417¹ § 2 k.c. jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej. Odnosi się to również do wypadku, gdy prawomocne orzeczenie lub ostateczna decyzja zostały wydane na podstawie aktu normatywnego niezgodnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą.

Przesłankami odpowiedzialności odszkodowawczej art. 417¹ § 2 k.c. są:

1) niezgodne z prawem zdarzenie szkodzące w postaci wydania niezgodnego z prawem aktu normatywnego, orzeczenia lub decyzji administracyjnej albo niewydanie aktu normatywnego, orzeczenia lub decyzji administracyjnej mimo istnienia obowiązku ich wydania;

2) powstanie szkody;

3) adekwatny związek przyczynowy między zdarzeniem opisanym w pkt 1 a powstaniem szkody (patrz: A. Olejniczak, w: Kidyba, Komentarz, 2014, t. III, cz. 1, s. 437, Nb 1).

W ocenie Sądu I instancji, powód występując z powództwem do sądu o naprawienie szkody wyrządzonej wydaniem niezgodnego z prawem prawomocnego orzeczenia musiałby legitymować się dowodem jego niezgodności z prawem. To na nim bowiem zgodnie z treścią art. 6 k.c. spoczywało udowodnienie okoliczności, na które się powołuje. Stwierdzenie niezgodności z prawem orzeczenia sądowego lub decyzji administracyjnej we właściwym postępowaniu jest przesłanką odpowiedzialności odszkodowawczej za szkodę wyrządzoną przez wydanie niezgodnego z prawem orzeczenia lub decyzji.

Sąd Okręgowy podkreślił, że środkiem prawnym wzruszenia prawomocnego orzeczenia jest wznowienie postępowania (art. 399 i następne k.p.c.) oraz skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (art. 424¹ i następne k.p.c.) Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia przysługuje od prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, gdy przez jego wydanie wyrządzona została stronie szkoda, a zmiana lub uchylenie tego orzeczenia w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Oznacza to, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem nie przysługuje w sprawach, w których dopuszczana była skarga kasacyjna lub skarga o wznowienie postępowania.

Sąd Okręgowy podkreślił, że pomimo udowodnienia przez powoda podejmowania prób wzruszenia prawomocnego postanowienia z dnia 13 maja 2011 roku wydanego przez Sąd Rejonowy w Chodzieży w sprawie o sygn. akt I Ns 35/08 oraz postanowienia w dniu 7 lutego 2012 roku wydanego przez Sąd Okręgowy w Poznaniu do sygn. akt: II Ca 811/11 i II Cz 211/12, powód nie wykazał, że w postępowaniu dotyczącym wzruszenia prawomocnego orzeczenia Sądu drugiej instancji stwierdzono jego niezgodność z prawem. Oznacza to, że powód nie spełnił jednej z przesłanek wskazanych w art. 417¹ § 2 k.c. tj. nie uzyskał prejudykatu potwierdzającego niezgodność z prawem postanowienia z 7 lutego 2012 roku wydanego przez Sąd Okręgowy w Poznaniu do sygn. akt: II Ca 811/11 i II Cz 211/12. Należy mieć na względzie, że niezgodność z prawem prawomocnego orzeczenia co do zasady nie powinna być przedmiotem samodzielnych ustaleń Sądu w procesie o naprawienie szkody. Sąd rozpoznający sprawę odszkodowawczą nie jest bowiem właściwy do indywidualnej oceny legalności konkretnego wyroku lub postanowienia stanowiącego źródło szkody.

Według Sądu I instancji w postępowaniu powód oprócz tego, że w żaden sposób nie wykazał bezprawności działań pozwanego Skarbu Państwa, nie udowodnił także, iż poniósł szkodę w związku z wydaniem postanowienia z dnia 13 maja 2011 roku przez Sąd Rejonowy w Chodzieży w sprawie o sygn. akt I Ns 35/08 oraz postanowienia z dnia 7 lutego 2012 roku przez Sąd Okręgowy w Poznaniu w sprawie o sygn. akt: II Ca 811/11 i II Cz 211/12. Nadto nie wykazał związku przyczynowego pomiędzy zdarzeniem mogącym powodować szkodę a wskazanym skutkiem oraz rozmiaru szkody.

Zdaniem Sądu Okręgowego twierdzenia powoda, że działanie sędziego orzekającego w sprawie o sygn. akt I Ns 35/08 przyczyniło się do jego uszczerbku na zdrowiu spowodowanego silnym stresem, okazały się całkowicie gołosłowne.

Powód nie wykazał bowiem, że skutek zgodnego z prawem wykonywania władzy publicznej doznał jakiegokolwiek uszczerbku na zdrowiu. Twierdzenia powoda w tym zakresie stanowią jedynie subiektywne jego przekonanie o działaniu pozwanego i jego rzekomo negatywnych konsekwencjach, które nie znajdują oparcia w okolicznościach faktycznych. Powód nie wykazał także związku przyczynowo-skutkowego pomiędzy zdarzeniem a powodującą go szkodą oraz względów słuszności uzasadniających żądanie powoda o zasądzenie na jego rzecz zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

Sąd Okręgowy wskazał, że wydając postanowienie o podziale majątku wspólnego w sprawie z wniosku M. H. (1) przy uczestnictwie M. H. (2), sygn. akt: I Ns 35/08, pozwany K. M. (2) działał nie jako osoba fizyczna (prywatna), lecz jako Sąd, orzekając w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej. Wobec tego pozwanym w niniejszej sprawie powinien być jedynie Skarb Państwa, który odpowiedzialny jest za szkody wyrządzone niezgodnym z prawem działaniem przy wykonywaniu władzy publicznej.

Mając powyższe na uwadze Sąd I instancji uznał, że pozwany K. M. (1) nie ma biernej legitymacji procesowej w niniejszym postępowaniu, co musiało skutkować oddaleniem powództwa w stosunku do niego. Niezależnie jednak od tego, nawet gdyby przyjąć, że pozwany taką legitymację posiada, to powództwo mimo to nie zasługiwałoby na uwzględnienie, z uwagi na nie wykazanie przez powoda przesłanek z art. 417¹ § 2 k.c. oraz art. 417² k.c. o czym była mowa we wcześniejszej części uzasadnienia.

O kosztach sądowych Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. Mimo, że powód przegrał niniejszy spór w całości, Sąd z uwagi na jego trudną sytuację majątkową odstąpił od obciążania go kosztami postępowania poniesionymi przez pozwanego Skarbu Państwa reprezentowanego przez (...). Jednocześnie nieuiszczonymi kosztami sądowymi w postaci części nieuiszczonej opłaty sądowej od pozwu Sąd obciążył Skarb Państwa.

Powód w zakresie pkt 1 i pkt 3 wyroku wniósł apelację i podniósł zarzuty:

1. naruszeniu przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, tj.
 - a. art. 233 § 1 k.p.c poprzez dowolną ocenę materiału dowodowego zgromadzonego w toku niniejszej sprawy, co doprowadziło do błędnego ustalenia przez Sąd, że powód nie doznał szkody skutek działania pozwanych
 - b. art. 232 k.p.c poprzez uznanie, że powód nie udowodnił faktu zaistnienia szkody na skutek działania pozwanych oraz wysokości szkody na skutek działania pozwanych
 - c. naruszeniu art. 6 k.c poprzez jego niewłaściwą wykładnię, ponieważ pozwani mieli obowiązek wykazania, że działanie pozwanych nie miało cech bezprawności w odniesieniu do błędnej wykładni przepisów prawa z jednoczesnym nadużyciem prawa podmiotowego pozwanych wykraczających także poza wykładnię celowościową
 - d. naruszeniu art. k.p.c i pominięcie wniosków dowodowych dotyczących okoliczności działania w „ustawieniu „procesu między Sądem I-szej i II - giej instancji wykazania deliktu wprost wynikającego z art.415 k.c i działania w porozumieniu
 - e. naruszeniu art. 59 k.p.c w zw. z art. 7 k.p.c i niewłączenie do postępowania Prokuratora Prokuratury Krajowej w okoliczności wystąpienia przesłanek uprawdopodobniających działanie w sposób zorganizowany i w porozumień
 - f. naruszeniu art. 117 § 1 k.p.c poprzez jego niezastosowanie i poprzez to doprowadzenie do rażącej nierówności stron postępowania
 - g. naruszeniu art. 189 k.p.c poprzez jego pominięcie i niezastosowanie
 - h. naruszeniu innych przepisów K.P.C i K.C

2. naruszeniu przepisów prawa materialnego : art. 6 k.c w zw. z art. 415 k.c poprzez jego niezastosowanie , podczas gdy powód udowodnił fakt zaistnienia szkody na skutek działania pozwanych oraz wysokości szkody na skutek działania pozwanych następczo po sobie

a. art. 361 k.c poprzez błędną wykładnię i niezastosowanie oraz przyjęcie, że wysokość odszkodowania nie została ustalona w ogóle ustalona

b. naruszeniu art. 415 k.c poprzez pominięcie tego przepisu i w efekcie jego niezastosowania szczególnie wobec pozwanego K. M. (1)

c. naruszeniu art. 415 k.c i nie wzięcie pod rozwagę, czy ten przepis miałby zastosowanie wobec składu orzekającego w apelacji

d. naruszeniu art. 363 § 1 i §2 w związku z art 415 k.c poprzez ich niezastosowania

Powód z powołaniem na powyższe zarzuty wniósł o:

1. uchylenie punktu 1 wyroku sygn. akt I C 840/16 z dnia 29.09.2017 r. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania

2. uchylenie punktu 3 wyroku sygn. akt I C 840/16 z dnia 29.09.2017 r. w części jakiej powód został obciążony uiszczonymi kosztami sądowymi

3. zwolnienie powoda z całości kosztów postępowania w tym także kosztów w postępowaniu apelacyjnym i w przyszłości w postępowaniu przed Sądem Najwyższym

4. ustanowienie pełnomocnika z urzędu w celu sporządzenia apelacji , a także ewentualnie w przyszłości do sporządzenia Skargi Kasacyjnej i reprezentowania w postępowaniu przed Sądem Najwyższym (art. 87 kpc)

5. rewizji w trybie art 380 k.p.c całości postępowania przed Sądem I instancji

6. przeprowadzenie dowodu z wszystkich dokumentów i pisma złożonych przez powoda

7. uwzględnienie wszystkich wniosków złożonych przez powoda w tym także włączających inne akta spraw i przeprowadzenie również z nich dowodów

8. oddalenie wniosku pozwanego K. M. (1) o zwolnienie z udziału w sprawie

Następnie powód przedstawił kolejne twierdzenia podtrzymując swoje stanowisko wyrażone w apelacji pismem z dnia 26.05.2019 r.

Odpowiedź na apelację wniósł pozwany Skarb Państwa, w której ustosunkował się do zarzutów powoda oraz wniósł o oddalenie apelacji oraz zasądzenie na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja okazała się bezzasadna.

Sąd I instancji dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, z których wywiódł prawidłowe wnioski prawne, które Sąd Apelacyjny na podstawie art. 382kpc przyjmuje jako własne, zaś w uzasadnieniu wyroku, zgodnie z dyspozycją art. 328 par.2 kpc w sposób wyczerpujący wskazano podstawy rozstrzygnięcia.

Na wstępie należy podkreślić, że podstawą odpowiedzialności odszkodowawczej w związku z wykonywaniem władzy publicznej mogą być także orzeczenia sądowe i decyzje administracyjne. W tej mierze podstawowym przepisem,

który określa tę odpowiedzialność jest art. 417¹ § 2 k.c. zgodnie z którym jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem. Odnosi się to również do wypadku, gdy prawomocne orzeczenie lub ostateczna decyzja zostały wydane na podstawie aktu normatywnego niezgodnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą. Jednocześnie dopuszczalność kompensacji z tytułu niezgodnego z prawem ostatecznego rozstrzygnięcia nie może prowadzić do swoistej konkurencji czy dwutorowości orzekania o legalności takich rozstrzygnięć. Mogłoby się tak stać, jeśli przesłanka odpowiedzialności odszkodowawczej w postaci „niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji” byłaby samodzielnie stwierdzana przez sąd rozpoznający sprawę odszkodowawczą. Oznaczałoby to bowiem wprowadzenie kolejnej postaci kontroli legalności rozstrzygnięcia. Słusznie więc w przyjętej formule odpowiedzialności z (...) § 2 k.c. znalazło się wymaganie, aby niezgodność z prawem została uprzednio stwierdzona we właściwym postępowaniu. Z tego powodu Sąd Okręgowy nie był władny do tego, aby badać, czy orzeczenie, z którego powód wywodzi swoje żądania zostało wydane niezgodnie z prawem (M. K. J., S. M., Odpowiedzialność odszkodowawcza władzy publicznej, LexisNexis 2009).

Z powyższych względów, aby można było mówić o rozpatrywaniu kwestii wypłaty powodowi odszkodowania najpierw musiałyby być przeprowadzone postępowanie o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Tylko w takim trybie można udowodnić zaistnienie wyżej wskazanej przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej ukształtowanej w art. 417¹ § 2, którą jest wydanie niezgodnego z prawem prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji. Niezgodność z prawem ostatecznego rozstrzygnięcia polegać może zarówno na naruszeniu prawa w wyniku jego wadliwego stosowania, jak i przez zastosowanie jako podstawy rozstrzygnięcia normy prawnej niezgodnej z Konstytucją (ratyfikowaną konwencją międzynarodową, ustawą). Zatem w celu stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem, powód winien najpierw wnieść odpowiednią skargę (art. 424⁶ k.p.c.), a następnie dochodzić z tego tytułu odszkodowania. Jednak, aby było to możliwe konieczne było wykazanie, że wzruszenie orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było możliwe. Tymi środkami mogą być zarówno zwykłe środki odwoławcze, jak i nadzwyczajne środki prawne. Wynika to z tego, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia ma charakter subsydiarny, za niedopuszczalne uznać należy takie zarzuty, które stanowią przesłankę do wszczęcia innego, właściwego postępowania. Powód pominął jednak ten tryb i bezpośrednio wytoczył powództwo o odszkodowanie przeciwko Skarbowi Państwa oraz sędziemu wydającemu orzeczenie, co słusznie zauważył Sąd I instancji. Z tych powodów jego powództwo było nieuzasadnione i podlegało oddaleniu, albowiem powód nie spełnił podstawowej, formalnej przesłanki, która dopuszcza wytoczenie powództwa o zapłatę odszkodowania.

Abstrahując od powyższego należy podkreślić, że szkoda powinna pozostawać w związku przyczynowym z faktem wydania orzeczenia lub decyzji, a nie z wadliwym (niezgodnym z prawem) ich wykonaniem. W tym wypadku znajduje zastosowanie odpowiedzialność oparta na ogólnej podstawie wynikającej z treści art. 417 k.c. Jednocześnie to powoda obciąża konieczność udowodnienia swoich żądań. Artykuł 6 k.c. i art. 232 k.p.c. określają nie tylko zakres obowiązku zgłaszania dowodów przez strony, ale rozumiane muszą być przede wszystkim i w ten sposób, że strona, która nie przytoczyła wystarczających dowodów na poparcie swych twierdzeń ponosi ryzyko niekorzystnego dla siebie rozstrzygnięcia, o ile ciężar dowodu co do tych okoliczności na niej spoczywał. Zaznaczyć także należy, że nie jest rzeczą sądu poszukiwanie za stroną dowodów przez nią nie wskazanych, mających na celu udowodnienie jej twierdzeń (Wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 31 sierpnia 2018 r., I ACa 1586/17, LEX nr 2581039). Z tych względów nie zasługują na uwzględnienie zarzuty podniesione przez powoda naruszenia art. 6 k.c. oraz 232 k.p.c., albowiem powód swoje stanowisko w sprawie opierał głównie o swoje subiektywne odczucia, wynikające z niezadowolenia z ostatecznego rozstrzygnięcia w sprawie. Wbrew jego twierdzeniom, strona pozwana nie miała obowiązku wykazywania, że jej działania miały legalny charakter, bo w sytuacji procesowej w jakiej się znalazła nie była do tego zobowiązana. Jednocześnie powód do akt sprawy dołączył obszerną dokumentację zawierającą orzeczenia z postępowań sądowych, w którym skarżący był stroną oraz prowadzoną przez niego korespondencję z różnymi instytucjami państwowymi. Brak natomiast było orzeczenia wydanego we wcześniej wspomnianym trybie, stwierdzającego, że postanowienie Sądu Rejonowego w Chodzieży zostało wydane z naruszeniem prawa. Z tej przyczyny niemożliwe było ustalenie w niniejszym postępowaniu, że orzeczenie, które miało według powoda

skutkować powstaniem po jego stronie szkody było wydane niezgodnie z obowiązującym prawem. Nie można również przypisać Sądowi I instancji naruszenia przepisów postępowania. W konsekwencji nie można stwierdzić, że Sąd Okręgowy naruszył zasadę swobodnej oceny dowodów z art. 233 k.p.c., dlatego ten zarzut apelującego również należało uznać za nieuzasadniony.

Mając na uwadze powyższe, podkreślić należy, że apelujący nie wykazał skutecznie przede wszystkim bezprawności działania pozwanego Skarbu Państwa, jak również nie udowodnił, że została poniesiona przez niego jakakolwiek szkoda w związku z wydaniem postanowienia z dnia 13 maja 2011 roku przez Sąd Rejonowy w Chodzieży (por. wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu I Wydział Cywilny z dnia 29 września 2017 roku, sygn. akt I C 840/16). Z tego względu nie można odnieść się do zarzutu naruszenia art. 361 k.c., bowiem nie sposób ustalać zakresu następstw szkody, w sytuacji kiedy w ogóle jej wystąpienie nie zostało udowodnione. Nie można również uznać, że w sprawie mała miejsce jakakolwiek szkoda niemajątkowa pozostająca w związku z przyczynowo skutkowym związana z wydaniem orzeczenia z naruszeniem prawa. Po pierwsze, jak już wcześniej podkreślono - nie stwierdzono, aby przedmiotowe orzeczenie było wydane z naruszeniem prawa, a po drugie - apelujący ponad swoje twierdzenia nie przedstawił żadnych dowodów wskazujących na wystąpienie po jego stronie jakiegokolwiek niematerialnej krzywdy.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 59 kpc w zw. z art. 7 kpc to podkreślić należy, że sąd zawiadamia prokuratora o toczącym się postępowaniu, jedynie wtedy kiedy uzna jego udział za potrzebny. Ocena celowości takiego zawiadomienia pozostawiona jest sądowi rozpatrującemu sprawę. Opiera się ona zarówno na charakterze sprawy, jak i jej okolicznościach faktycznych, w tym również na czynnościach (lub ich braku) stron (uczestników) tego postępowania. Sąd analizując okoliczności faktyczne sprawy nie znalazł podstaw, aby konieczne było zawiadomienie prokuratora o sprawie. Podkreślić należy, że sąd zawiadamia prokuratora jedynie w sytuacjach wysoce nadzwyczajnych. Taką sytuację rozważał Sąd Najwyższy, który w uchwale składu siedmiu sędziów SN – z dnia 12 grudnia 1960 r., I CO 25/60 (OSN 1961, nr 2, poz. 32), uznał, iż zawiadomienie prokuratora jest uzasadnione w sytuacji dojścia przez sąd do przekonania, że strona – ze względu na stan psychiczny – znajduje się w stanie trwale wyłączającym świadome i swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli, a stan ten zagraża jej interesom. W niniejszej sprawie skarżący był w stanie samodzielnie zatroszczyć się o swoje interesy, jak również podniesione przez niego argumenty, które stanęły u podstaw powództwa nie wskazywały na konieczność udziału prokuratora w sprawie.

Co do zarzutu naruszenia art. 117 § 1 k.p.c. to wskazania wymaga, że Sąd przyznaje pełnomocnika z urzędu tylko w sytuacji, kiedy uzna jego udział w sprawie za potrzebny zgodnie z art. 117 § 5 k.p.c. Ponadto w razie złożenia wniosku o pełnomocnika z urzędu, sąd rozpatruje go w odrębnym postępowaniu wpadkowym i ocenia jego zasadność. W tym przedmiocie sąd rozpatrujący sprawę wydaje odrębne postanowienie. Postanowienie wydane przez Sąd I instancji jest zaskarżalne do Sądu wyższej instancji. Z tego powodu podnoszenie zarzutu naruszenia art. 117 k.p.c. jest bezzasadne, bowiem kwestia ta prawomocnie została już rozstrzygnięta na wcześniejszym etapie postępowania i nie może stanowić podstawy wzruszenia zaskarżonego orzeczenia.

Sąd I instancji, wbrew twierdzeniom apelującego, prawidłowo ustalił, że prowadzący sprawę o podział majątku wspólnego powoda (sygn. akt: I Ns 35/08) sędzia (...) nie ma legitymacji biernej w niniejszym postępowaniu. W tej mierze Sąd Apelacyjny w pełni podziela rozważania Sądu I instancji. Zgodzić się należy ze stanowiskiem, że skoro powód wywodzi swoje roszczenie z treści zapadłego orzeczenia, to znaczy, że odpowiedzialność za nie ponosi jedynie Sąd orzekający w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej. Wobec tego słusznie Sąd I Instancji wskazał, że pozwanym w niniejszej sprawie powinien być wyłącznie Skarb Państwa, który ponosi odpowiedzialność za szkody wyrządzone niezgodnym z prawem działaniem przy wykonywaniu władzy publicznej.

Podsumowując, stwierdzić należało, że dochodzone przez powoda od Skarbu Państwa roszczenie nie zostało należycie udowodnione, a przede wszystkim niespełnione zostały podstawowe przesłanki z art. 417¹ § 2 k.c. Nadto zarzuty przytoczone przez apelującego nie dostarczyły podstaw, które mogłyby wzruszyć trafność orzeczenia Sądu I instancji. Z tego powodu Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 k.p.c. oddalił apelację orzekając o kosztach procesu za II instancję na podstawie art. 102 k.p.c. Powód przegrał prawomocnie proces, jednak Sąd Apelacyjny mając na uwadze jego trudną sytuację majątkową oraz kierując się zasadami współżycia społecznego uznał, iż po stronie powoda występują

przesłanki przemawiające za nieobciążaniem go kosztami postępowania odwoławczego, w tym kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej. .

Mariola Głowacka Maciej Rozpędowski Małgorzata Mazurkiewicz - Talaga
